

Tema: Ägandets utdöende

I min nya bok *100 trender – din guide till framtiden* så beskriver jag den nya lyxen och vart den tar vägen. En dimension i den nya ansvarsfulla lyxen handlar om att göra gott, att få bättre karma. Att betala extra för ekoprodukter, hållbara material eller grön el blir ett lyxigt sätt hushålla med jordens resurser. En annan hållbarhetsaspekt är second hand, vintage och uthyrning. I detta nyhetsbrev tänkte jag utveckla detta tema och studera drivkrafter och exempel som tyder på ägandets utdöende.

Praktisk ekologi

Ute på Ekerö där jag bor ligger Rosenhill. Rosenhill är en form av ekogård som inrymmer en del flummiga saker som hängmattehotell, örtterapi, vedisk konst och en rad spännande maträtter och drycker. Man kan träffa på ciderterapeuter, slöjdekonsulenter och yogainstruktörer.

Förutom att vara ett fascinerande utflyktsmål öppnade de redan 2007 Sveriges första Ge & Få-butik. "Lämna prylarna du tröttat på eller finn nya, livsviktiga, bland de grejor som andra vill bli av med – utan att bry dig om pengar!" kan man läsa på deras hemsida. Vidare skriver de att många begagnade prylar inte har något större monetärt värde, samtidigt som andra kan ha nytta av dem. De kallar denna form av återbruk för "praktisk ekologi".

Är Rosenhill antikapitalismens högborg eller är de föregångare i en värld där ägande blir mindre viktigt?

Ogräs är gratis.

Ökad välfärd ger temporärt ägande

Att ha en titel som "ägandets utdöende" kan tyckas märkligt. Speciellt om man tar den ökande konsumtionen i beaktande. Ökningen har varit 25 procent de senaste 10 åren och förväntas vara densamma de kommande 10 åren. Men en av följderna av vår stora konsumtion är att vi inte kan spara på allt. En del av det gamla måste helt enkelt ut ur våra hus och lägenheter för att vi ska få plats. Internet har sett till att det för första gången finns en vettig plattform för att matcha säljare och köpare. Om jag tidigare satt med ett Starwarskepp (värt 82 000 kr som vi vet via Solsidan) så var det knepigt att hitta en köpare. Denna information var delvis dold tidigare, men är numera explicit. Blocket har haft en helt makalös utveckling. Försäljningen under 2009 uppgick till 212 miljarder motsvarande hela 6,4 procent av Sveriges BNP. Vi är stegvis på väg mot ett mer temporärt ägande.

Hyra hyra! Och byta byta.

Med klimatkrisen som ett ständigt gnagande dåligt samvete hos många så blir hyra ett smart alternativ till att äga allt själv. Behöver jag verkligen en egen motorsåg? Måste jag köpa de där bautahögtalarna till 40-årsfesten? Fler aktörer erbjuder olika former av hyrtjänster. På Hyrahyra kan man hitta de mest obskyra saker man kan tänkas behöva. En chokladfontän? Inga problem. Isskulpturer? Det fixar vi! Enmansband! Jajamensan.

Ett alternativ till att hyra är förstås att byta saker. På Rostigspik.se kan man se en skinnsoffa bytas mot ett piano och en bilbarnstol bytas mot en häändig person som kan tapetsera ett sovrum. Antalet annonser där man byter en grej mot pengar dominerar dock, vilket visar på problemet att byta "äpplen mot päron". Byte kräver ju att saker har någon form av liknande värde för att det ska vara intressant för alla parter.

Och kanske till och med likartade saker för att underlätta, att byta "äpplen mot äpplen" verkar ha bättre framkomlighet. Leksaker är något som snabbt ökar i antal hemma i barnrummen och långt ifrån alla är kul efter ett tag. Retoy har tagit fasta på detta och erbjuder leksaksbytarbasarer för att lära barnen om hållbar konsumtion.

Stora Klädbytardagen går årligen av stapeln och genomfördes i april 2011 i hela 46 städer runt om i Sverige. Evenemanget var en sån succé att alla inte ens fick plats i vissa av lokalerna. I Stockholm påbörjades då ett spontanbyte av kläder utomhus folk sinsemellan.

Uthyrning av

- Lägenhet & Hus
- Stuga & Semesterbostad
- Övernattning
- Fordon
- Maskin & Bygg
- Bröllop, Fest & Nöje
- Kläder & Accessorier
- Tjänster
- Ljud Bild & Data
- Aktiviteter & Fritid
- Konferens
- Parkering & Förvaring
- För Hemmet & Kontoret
- För Barn
- Lokal & Affärsverksamhet

KLÄDBYTARDAGEN

9 APRIL

Dags att uppdatera vårgarderoben?
Här kan du hitta dina drömplagg!

www.naturskyddsforeningen.se/kladbytardagen

Naturskyddsföreningen

Byta istället för köpa tilltalar miljösamvetet.

Allt går att hyra för pengar.

Ska vi byta? (rostigspik.se)

Vilt leksaksbyte på Retoy.

Vintage ger exklusivitet

På Åhléns i Stockholm kan man besöka Flying-A som hänger sin egen etikett på vintagekläder. Begagnatkläder på ett av Stockholms största varuhus? En otänkbar tanke för 10 år sedan. Men vintage och secondhand har under flera år varit på kraftig frammarsch.

Beyond Retro är en annan framgångsrik aktör. Jag gjorde en spontanintervju med några i personalen där de berättade att de köper in vintagekläder från bland annat Nordamerika som har varit magasinerade där i årtionden. Helt plötsligt är kläderna hipa igen och går att sälja för dyra pengar. På några år har de expanderat med flera butiker i Sverige och finns numera även utomlands.

Begagnat på Åhléns - en otänkbar tanke för 10 år sedan.

Många butiker öppnar egna second hand-butiker för att kränga sina egna begagnade produkter. Filippa K har en begagnatbutik på Söder i Stockholm, Gudrun Sjödén säljer second hand och till och med IKEA säljer begagnat via Livet hemma. Att märken som dessa erbjuder second hand blir ett sätt att höja statusen på produkterna - en Filippa K-tröja är minsann ingen man slänger bort!

Second hand ger också möjligheten att hitta unika exemplar vilket passar moderna individualistiska svenskar bra. En exklusiv second hand-hatt som ingen annan har kanske känns mer stimulerande att bära än en dussintillverkad från H&M. Att priset på exklusiva second hand-kläder stundom kan vara väldigt högt vittnar om lockelsen av det unika.

Delade drömmar blir billigare

Nu kanske någon invänder. Men vadå, min bostad vill jag i alla fall äga själv. Och min bil. Och mina allra finaste kläder och skor. Saker som dessa går väl inte att kompromissa med? Man faktum är att det gör det och redan förekommer.

Till att börja kan man fundera på hur många som egentligen äger sitt eget boende med tanke på att det oftast är banken som är den egentliga ägaren. Men bortsett från detta finns fler exempel på nya boendeformer. Evige entreprenörer Pigge Werkeling marknadsför nu sitt koncept *Drömslugan* som är tänkt att ge varje svensk just en egen stuga. Men även om detta är ett ägande i sig så rymmer konceptet även en form av bytesverksamhet där man kan bo i andras drömslugor under året. På sätt ser ens hus exakt likadant ut vart man än kommer. Fast när man slår upp dörren är det ena gången Åres fjäll och andra Tanums skärgård. På sätt kan man se det som att ägande är utspritt på många olika personer som i olika grad delar dessa stugor gemensamt.

Delad drömsluga.

Bostäder har ju sedan länge delats med olika former av tidesharing. Att hyra semesterstugan innebär maximalt nyttjande och minimalt underhåll. Alla som har ett eget torp där vattenledningarna frusit sönder en kall vinter funderar nog på varför de i hela friden skulle köpa ett eget ställe som de ändå bara hann besöka ett par helger senaste sommaren.

Hyrlyx vägen till uppdaterad identitet

Att hyra och byta saker förlänger produkternas livslängd. Men det finns andra drivkrafter också. Den som är intresserad av bilar och går med i GR8 Experience som är en bilpool med enkom lyxåk gör det knappast av miljöhänsyn. Istället blir det ett ekonomiskt fördelaktigt sätt att hyra sig till ett lyxliv. Utan att behöva bry sig om tvätt, underhåll och försäkring kan man ena dagen ratta en Ferrari och nästa en Lamborghini. Det hela är förstås inte gratis, men betydligt billigare än att köpa en egen lyxbil.

Varför nöja sig med ett lyxåk?

Upplägget är snarlikt för en rad aktörer som Fnitter och Sabina & Friends hyr ut kläder, skor och väskor inom lyxsegmentet. Förutom de ekonomiska fördelarna innebär också hyrandet av saker möjligheten till ständig uppdatering av sin personliga stil. När modebranschen börjar prata om "säsonger i säsongen" och snabbt mode vet man att det gäller att ha en snabb omsättningstakt för den som hela tiden vill ha det senaste.

Feng shui kräver mindre fysiskt ägande

Ägandet i sig inte bara kostsamt i monetära termer utan även i tid. En segelbåt tar exempelvis snudd på oändligt mycket tid att skrapa, måla och feja på. För vissa är detta en härlig terapi i sig men för många är tiden så värdefull av de inte vill slösa bort flera helger på sånt. För att inte ta bilen som exempel på något som allt som oftast ska besiktigas, vårstädas, tvättas, bytas däck på eller bestämmer sig för att triskas i största allmänhet. Bilpoolen.nu, Sunfleet, CityCarClub och andra försöker lösa vår tidsbrist.

Alla våra tusentals ägodelar upptar inte bara vår tid utan också en allt större del av vår mentala energi. Medan en del av vår konsumtion omfattar nödvändigheter så blir en allt större del excesser som kanttappare, bananskydd, grillbälten och näshårstrimmers. Det är inte bara människan som konsumerar saker, utan sakerna konsumerar även människan. För bättre feng shui krävs helt enkelt färre prylar.

Den som har flest prylar när den dör - dör ändå

Man kan också göra en jämförelse med företag i dagens kunskapsekonomi. Uppskattningsvis 70 procent av värdet för ett genomsnittligt företag består idag av intellektuellt kapital, det vill säga tillgångar man inte kan se och ta på. Det är personliga nätverk, företagets rykte, innovationsförmåga, varumärke och liknande som skapar värdet. Maskiner, fabriker och annat fysiskt kapital står således för så lite som 30 procent. För ett företag blir det allt mindre viktigt att själva äga allehanda föremål. Det kan snarare bli en belastning i en tid då det gäller att ha snabb omställningsförmåga i ljuset av tvära omvärldsförändringar.

Nu fungerar en människa inte exakt på samma vis som ett företag, men om man funderar på vad som skapar värde i en människas liv så är det i allt högre grad immateriella saker på toppen av Maslows behovspyramid. Det är saker som självförverkligande, kreativitet, lekfullhet, äkthet, uppskattning, tillhörighet, meningsfullhet och självkänsla vi numera jagar. Förvisso kräver en del av dessa fysiska föremål – den som vill bestiga Mont Blanc måste ha en bra klätterutrustning – men många av dessa känslor skapas på andra sätt.

Det finns alltså tecken på att det fysiska ägandet blir mindre intressant, men hur ser det ut med det digitala ägandet? Vi köper ju inte längre CD-skivor utan lyssnar på streamade ettor och nollor. Fysiskt ägande har ersatts av ett mycket kortvarigt ägarskap över bitarna just när de träffar örat. Vi köper inte heller tidningen i lika hög utsträckning utan läser nyheterna på nätet. Vi börjar precis läsa böcker på plattor. Och så vidare. Ju mer den digitala tryckvågen sköljer över vårt samhälle desto mindre intressant blir troligtvis även det digitala ägandet. Däremot vill vi förstås inte gå miste om alla foton och all video på den där hårddisken utan backup. Men dessa foton ligger snart på en nättjänst om de inte redan gör det. Och inbrottstjuvarna får allt mindre att stjäla i våra hem.

Framtiden för ägandet

Ökad välfärd och ökad konsumtion må gå stick i stäv med den ägandets utdöende. Samtidigt rymmer tidiga trender som är osäkra mycket energi – och framför allt många nya affärsmöjligheter. Som vanlig har en central trend en mindre mottrend. Man kan kanske också hävda att vår ökade rikedom gör oss mindre benägna att fästa oss vid saker. I "Moralens härstamning" av Nietzsche så menar han att en rik person inte bryr sig så mycket om denne blir bestulen på en mindre summa. Han har ändå ett överflöd. Det känns som ett myggbett på en elefant. Som en analogi kanske det innebär att ett ökat välstånd samtidigt gör oss mindre beroende av att äga massa saker. Speciellt när alla andra också kan göra det. Kommer vi se ett värderingsskifte där våra saker inte längre identifierar oss som personer? Eller kommer det dröja mycket länge? Kanske kommer konsumtionens signalmarkörer vara fortsatt starka. Vi kan inte veta om och när en sådan förändring sker men det vore onekligen intressant.

För mer info och prenumeration på detta nyhetsbrev, kolla in www.futurewise.se
Intresserad av inspirerande trendföredrag? Maila på info@futurewise.se
Bilder i detta nyhetsbrev är förutom egna bland annat från Flickr Creative Commons.

